

tanq̄s diabolus cur̄ dies in hoc seculo m̄
ti sunt: qz carne nō moritur: extollimini vt
cadati. Per diabolicā quippe superbā fa
ctū est: vt christi glorie pueri: z ceci princi
pes iudeorū inuidissent: p hoc vitū factū
est z fit: vt christi vsq; ad mortem crucifixi
hūilitas vilescat eis: qui h̄ seculi diligunt
excellētiā. Proinde vt hoc vitū sanetur:
ex ipsius p̄phete p̄sona dicit. **Surge
deus iudica terrā:** **Timuit em̄ terra cū**
te crucifigeret: surge a mortuis z iudica ter
ram. **Qm̄ tu disperdes in omnib⁹**
gentib⁹. Quid nisi terrā: hoc est eos qui
terrena sapiūt: Siue ip̄m affectū in creden
tibus terrene cupiditatis: z electionē assu
mens: siue nō credētes terrā conerendaz
pdendāz discernēs: sic p̄ mēbra sua quo
rū cōuersatio in celis est: iudicat terrā z di
sperdet in omnib⁹ gentibus. Nō p̄terēdū
est q̄ nō nulli codices habent: qm̄ tu here
ditabis in oibus gentib⁹: qz z hoc nō incō
ueniēter accipit: neq; vt simul vtrūq; sit q̄c
q̄ repugnat. Sit ḡ hereditas ei⁹ p̄ caritatē:
quā suis p̄ceptis z gratia miscōiter extol
lendo terrenā disperdit cupiditatē.

Alla lra.
Hereditabis.

Explicit Tract. de ps. LXXXI.

Incipit Tract. de ps. LXXXII.

Psalmi titulus hui⁹ est. **Canticū
psalmi Asaph.** Jam sepe dixi
mus qd̄ interpretetur Asaph: id est
p̄gregationē. Homo ergo ille qui vocaba
tur Asaph in figura cōgregationis ppli dei:
in multorū psalmozū titulis ponit. Brece
aut̄ cōgregatio synagoga dicit. Qd̄ velut
ppriū nomē iudeorū pplus detinuit: vt sy
nagoga appellet: sicut pplus christian⁹ vsi
tatus vocat ecclesia: cū z ip̄e vtiq; cōgre
get. Ppls itaq; dei in isto psalmo dicit.

Expositio psalmi.

Deus quis similis erit tibi:
Qd̄ ego arbitror accōmodat⁹ ac
cipi in christo: qz in similitudine hoim
factus: putat⁹ est ab eis a q̄bus p̄ceptus ē
ceteris hoib⁹ cōpādus: nā z inter iniqs de
putatus ē ad h̄ vt iudicaret. Cū aut̄ veni
et iudicatur: tūc fiet qd̄ hic dicit: **De⁹** q̄s
similis erit tibi. Si em̄ psalmi n̄ solerēt loq̄
ad d̄m christū: nō diceret etiam illud qd̄
ipsi dictum esse nullus pōt dubitare fide
liū: **Thron⁹ tuus de⁹ i seculū seculi:** virga
directōis v̄ga regni tui: **Bileristi iusticiā z**
odisti iniquitatē: p̄pterea vnxit te de⁹ de⁹
tu⁹ oleo exultatiōis p̄ p̄cipib⁹ tuis. Huic
ergo z nūc dicit: **Deus q̄s similis erit tibi:**

Multis em̄ filis in hūilitate eē voluisti: vt
q̄adeo: vt z latrōib⁹ q̄ tecū sūt crucifixi: si
claritate cū venies q̄s filis erit tibi: Quid
em̄ magnū dicit cū deo d̄: q̄s filis erit tibi:
nisi illi dicat q̄ filis esse in hoib⁹ voluit: for
mā serui accipiēs in similitudine hoim factus
z habitu inuētus vt hō. Et iō nō ait: Quis
similis est tibi: qd̄ vtiq; recte diceret: si hoc
ad diuinitatē referret. Quia v̄o ad formā
serui relatū est: tūc ei⁹ a ceteris hoibus dis
similitudo apparebit: qm̄ apparebit in glo
ria. Ideo sequitur. **Ne taceas neq; cō**
pescaris deus. Quia p̄mo tacuit vt iu
dicaretur: qm̄ sicut agnus coraz tondēte se
fuit sine voce: sic nō aperuit os suū: z suaz
cōpescuit p̄tātē. Quā vt se cōpescē oñde
ret ad illā ei⁹ vocē: qua dixit: **Ego sum:** hi
qui eū app̄hendēdū q̄rebāt redierūt retro
z ceciderūt. Qm̄ ḡ teneretur atq; pateret:
nisi seipse cohiberet atq; cōpesceret: z quo
dāmō mitigaret. Nam z sic quidā interpreta
ti sūt qd̄ hic positū ē: neq; cōpescari de⁹: vt
diceret: neq; mitescas deus. Ipse alibi di
cit: **Tacui: nūqd̄ sp̄ tacebo:** Cui dicit hic:
ne taceas: **Be illo alibi dicit: Be⁹** manife
stus veniet: de⁹ n̄ z nō silebit. Cui dicit h̄:
ne taceas: **Tacuit em̄ vt iudicaret qm̄ v̄it**
occultus. Nō aut̄ tacebit vt iudicet qm̄ ve
niet manifestus. **Qm̄ ecce inimici**
tui sonauerūt: z q̄ oderūt te extul
runt caput. Nouissimos dies significa
re mihi videt: qm̄ hec que nunc metu com
p̄mūtur: in liberā voces eruptura sunt: sed
plane irrationabilē: vt sonitus magis q̄ lo
cutio vel sermo dicēdus est. Nō itaq; tunc
odisse incipiet: sed qui oderūt te tūc leua
būt caput: nec capita sed caput: qm̄ eo puē
turi sūt vt etiā illud caput habeāt qd̄ extol
lit sup̄ omne qd̄ dicit de⁹ z qd̄ colit: vt in
illo maxime impleat: qui se exaltat hūilia
bit: z cū ille cui dicitur: **Ne taceas neq; mi**
tescas de⁹: interficiet spiritu oris sui: z eua
cuabit illuminatione p̄sentie sue. **Sup**
pplm̄ tuū malignauerūt psilū: **Et**
sicut alij codices habēt: Astute cogita
uerūt psilū: z cogitauerūt aduersus
sanctos tuos. Irident̄ ista dicit. Qm̄
em̄ valeret nocē p̄lo vel plebi dei: vel sc̄is
ei⁹ q̄ nouerūt dicere: **Si de⁹ p̄ nobis q̄s cō**
tra nos: Dixerūt venite z dispda
mus eos de gete: Singularē numerus
posuit p̄ plurali: sicut d̄: **Cui⁹ ē h̄ p̄cus:**
etiā si de grege interroget: z intelligunt pe
cora. **Beniq; alij codices de gentibus ha**

Alia lra.
sonauerunt

bent: vbi magis interpretes intellectū q̄ v-
 bū secuti sunt. **Venite disperdam⁹ eos de**
gēte. Ipse est ille sonus q̄ sonuerūt magis
q̄ locuti sūt: qm̄ inaniter inania strepuerūt.
Et nō memoret nomē israel vltra.
Hoc alij plam⁹ dixerūt: et non sit memoria
 nois israel adhuc: qz memoret nois in la-
 tina lingua inusitata locutio est. **Pot⁹ em̄**
 dici solet memoret nomē: s̄ eadē ip̄a sentē-
 tia est. **Nā q̄ dixit memoret nois: grecā trā-**
 stulit locutionē. **Israel aut̄ hic debet intel-**
 ligi vtiqz semē Abrae: cui dicit **Ap̄lus: Er-**
 go Abrae semē estis s̄m̄ p̄missione hēdes:
 non israel s̄m̄ carnē: de q̄ dicit: **Videte isrl̄**
 s̄m̄ carnē. **Om̄ cogitauerūt vnani-**
miter aduersus te testamētū dispo-
suerūt: Quasi possent esse fortes. Te-
stamētū sane in scripturis nō illud solū di-
 cit qd̄ non valet nisi testatorib⁹ mortuis: s̄
 omne pactū et placitū testamētū vocabāt.
Nā Laban et Jacob testamētū fecerūt: qd̄
 vtiqz etiā inf̄ viuos valeret: et innumerabi-
 lia talia ip̄ diuis legunt̄ eloquijs. **Beinde**
 incipit inimicos christi cōmemorare sub q̄
 busdā vocabulis gentiū: q̄rū vocabulorū
 interpretatio satis indicat qd̄ velit intelligi.
Talibus em̄ noibus pueniētissime figurā-
 tur vitatis inimici. **Idumei q̄ppe interp̄tā-**
 tur: vel sanguinei: vel terreni. **Hismaelite**
 obediētes sibi: vtiqz nō deo sed sibi. **Mo-**
 ab ex p̄fe. **Qd̄ in malo nō intelligit̄ meli⁹:**
 nisi cū ip̄a historia cogitat̄: qz pater Loth si-
 lie sue illicite se vtēti p̄mixtus eū genuit: qz
 ex ip̄a re tale nomē accepit. **Bon⁹ at̄ pat̄:**
 s̄ sicut lex ait: **Si q̄s ea legit̄ie vtat̄: nō ince-**
 ste et illicite. **Agareni p̄seliti: id ē aduene.**
Quo noie significāt inf̄ inimicos ppli dei:
 nō illi q̄ ciues sūt: sed q̄ in aīo alieno atqz
 aduēticio p̄seuerāt: et nocēdi occasione in-
 uēta se ostēdūt. **Sebal vallis vana: id est**
 fallaciē hūilis. **Amon pplus turbidus: vel**
 plus meroris. **Amalech plus lingēs: vñ**
 alibi dictū est: **Et inimici eius terrā lingēt.**
Alienigene q̄uis et ip̄o noie latino se indi-
 cēt alienos: et ob hoc p̄sequēter inimicos:
 tñ in hebreo dicūt̄ur philistim: qd̄ interp̄-
 tat̄ cadētes porione: velut q̄s fecit ebrios
 luxuria seculari. **Tyrus lingua hebreā di-**
 cit̄ sor: qd̄ siue angustia: siue tribulatio in-
 terp̄tet̄: s̄m̄ illud accipiendū est: **In his in-**
 imicis ppli dei: qd̄ ait **Ap̄ls: Tribulatio et**
 angustia in oēm aīam hoīs opantis malū.
Oēs q̄ hi sic enumerāt in h̄ psalmo. Ta-
bernaculū idumeorū et hismaelite.

Moab et agareni: Sebal et Amō
et Amalech: et alienigene cū habi-
tatibus tyru. Et tanq̄ indicās cām q̄-
re sint inimici populo dei: adiūgit et dicit.
Item Assur venit cū illis: Assur
 aut̄ p̄ ip̄o diabolo figurate intelligi solet:
 qui opat̄ in filijs diffidentie tanq̄ in vasis
 suis: vt oppugnēt pplm̄ dei. **Facti sūt: in-**
 quit: in adiutorijs filijs Loth. **Qui**
 oēs inimici opante in se p̄ncipe suo dia-
 bolo: facti sūt in adiutorij filijs Loth: qui
 interp̄tat̄ declinās. **Angeli aut̄ apostatici**
 bñ intelligunt̄ tanq̄ filij declinatōis: a ve-
 ritate q̄ppe declinādo: in satellitū diaboli
 discesserūt. **Hi sūt de quib⁹ dicit **Ap̄lus:****
Nō est nobis colluctatio aduersus carnes
 et sanguinē: sed aduersus p̄ncipes et p̄tates
 et rectores mūdi tenebrarū h̄az aduersus
 sp̄alia neq̄cie i celestib⁹. **Quapropter isti**
 iuisibiles et sp̄iales inimici adiuuāt hoies
 infideles in quibus operatur ad oppugnā-
 dum populū dei. **Jam nunc videam⁹ qd̄**
 imp̄ctur p̄pheticus spiritus: magis predi-
 cens q̄ maledicens. **Fac illis sicut**
Madian et Syfari: sicut Jabin in
torrēte cyslon. Disperierunt i en-
dor: facti sūt vt sterus terre. Hos
 omnes s̄m̄ historiā p̄pls israel: qui tūc erat
 populus dei: debellauit et vicit: **Sic etiā il-**
 los quos deinceps commemorat dicens.
Done p̄ncipes eorū sicut Oreb
et Zeb: et Zebee et Salmana. In-
 terp̄tatiōes aut̄ eorū nominū iste sūt. **Ma-**
 dian interp̄tat̄ declinans iudiciū. **Syfara**
 gaudiū exclusio: **Jabin sapiēs. Et i his in-**
 imicis a pplō dei sup̄at̄: ille intelligēdus ē
 sapiēs: de q̄ **Ap̄lus dicit: Ubi sapiēs: vbi**
 scriba: vbi p̄q̄sitor hui⁹ seculi: **Oreb siccitas:**
Zeb lup⁹: Zebee victima: s̄ lupi. Ha-
 bet em̄ et ip̄e victimas suas. **Salmana um-**
 bra cōmotiōis. **Hec oīa cōgruunt malis:**
 quos in bono vincit pplus dei. **Porro aut̄**
Cyslon in quo torrēte vici sunt interp̄tatur
 duricia eorū. **Endor vbi perierūt: interp̄tat̄**
 fons guātionis: sed vtiqz carnalis: cui de-
 diti perierunt: nō curantes regenerationē
 q̄ p̄ducit ad vitā: vbi si nubēt neqz vxores
 ducēt. **Non em̄ incipient mori. Merito er-**
 go de his dictū est: **Facti sūt vt ster⁹ ter-**
 re: de quib⁹ nihil p̄pagatū est: nisi terrena fe-
 cunditas. **Sicut ergo illi omnes in figura**
 sup̄ati sūt a pplō dei: sic istos inimicos p̄-
 cat̄ in vitate sup̄ari. **Oēs: inq̄: p̄nci-**
pipes eorū: q̄ dixerūt hereditate pos-

Alia lra.
 simul.

Alia lra.
 bernaculū.

fideamus sanctuarium dei. Ipse est sonitus inanis: q̄ vt supra dictū est inimici tui sonuerūt. Sanctuarium autē dei quid intelligendū ē: nisi tēplū dei: de q̄ Ap̄ls ait: Templū em̄ dei sanctū ē qd̄ estis vos: Nā qd̄ aliud inimici: nisi pplm̄ dei possidere: id est ibiugare molūtur: vt cadat in eoz ip̄as volūtates: Sed qd̄ sequit̄: **De me us pone illos vt rota:** Cōueniēter q̄ de accipit̄: vt nō sint in eo qd̄ cogitat̄ stabiles. Verūt̄ etiā sic recte posse intelligi existimo: pone illos vt rotas: qd̄ rota ex his q̄ retro: sū sunt extollit̄: ex his q̄ an̄ sunt deiciat̄: sic sūt oēs inimici ppli dei. Nō em̄ hec optatio: s̄ p̄betatio ē. Adūgit etiā. **Sicut stipulā an̄ faciē venti.** Faciē dicit p̄sentia. Nā q̄ faciēs est venti: cui nulla liniamēta sunt corp̄is: cū sit motus: id est q̄ si fluctus aeris. Pōnit autē p̄ tēptatiōe qua leuia et inania corda rapiunt̄. Leuitatē poro q̄ facile cōsentit̄ ad mala: grauis sequit̄ cruciat̄. Vñ deiceps dicit̄. **Sicut ignis q̄ cōburit siluā sicut flāma cōbures mōtes.** Ita p̄sequis illos in tēpestate tua: et in ira tua turbabis eos. Siluā dixit p̄pter sterilitatē: mōtes p̄pter elationē. Tales em̄ sunt inimici ppli dei: ianes iusticie: pleni supbia. Ignē vō et flammā dicēs: hoc idē alio noīe repetiuit: qd̄ intelligi voluit iudicatē atq̄ punitēte deū. Qd̄ autē ait: in tēpestate tua: hoc idē p̄sequit̄ exposuit dicēs: in ira tua: et qd̄ sup̄ dixit: p̄sequis eos: hoc postea: cōturbabis eos. Admīnerim̄ sane irā dei sine affectiōe turbulēta nos debē intelligē. Ira q̄ppe ei⁹ d̄: ratio iuste vindicte: tanq̄ si lex dicat̄ irasci: qd̄ ministri eius s̄m eā cōmoti vindicat̄. **Imple: inquit: faciēs eoz ignominia: et q̄ret nomē tuū dñe.** Hoc sane illis bonū et optabile p̄betatur: nec p̄baref nisi eēnt in ea societate inimicorū ppli dei: etiā tales hoīes q̄bus s̄ an̄ vltimū iudiciū p̄staref: qz et nūc idē ip̄i sunt: et ip̄m corp⁹ est inimicorū s̄m iuidētā q̄ emulant̄ pplm̄ dei. Et nūc vbi p̄sit: et sonāt: et leuāt caput: s̄ p̄ticularim nō vniuersalit̄: sic in fine seculi: nouissimo imūnēte iudicio: tñ ip̄m corp⁹ est: et in his q̄ inde credituri sūt: atq̄ in corp⁹ aliud trāsituri. **Horū em̄ faciēs salubrit̄ implet̄ ignominia: vt q̄rāt nomē dñi: et in illis q̄ vsq̄ infīnē in eadē malicia p̄seuerāt: q̄ ponunt̄ vt stipula an̄ faciē vēti: et silue mōtibusq̄ ifructuosis siles cōburūtur.** Ad q̄s denuo reuertit̄ dicēs. **Erū**

Alia fra.
t et.

Alia fra.
t et.

bescāt et turbent̄ in seculū seculi: Nō em̄ in seculū seculi turbant̄ q̄ q̄rūt nomē dñi: sed respiciētes ignominia p̄ctoz suoz ad hoc cōturbant̄ vt q̄rāt nomē dñi: p̄ qd̄ nō turbētur. Rursusq̄ ad hos redit̄: qui in eadē societate inimicorū ad b̄ p̄fundēdi sunt ne p̄fundāt̄ in eternū: et ad b̄ p̄dēdi sunt in quātū mali sūt: vt boni facti inuehiant̄ in eternū. De his em̄ cū dixisset. **Et p̄fundant̄ et pereāt.** Statim subiecit̄. **Et cognoscat̄ qz nomē tibi dñs: tu sol⁹ altissim⁹ in oī terra.** Ad hanc cognitionē veniētes sic p̄fundant̄ vt placeāt: sic peāt vt p̄maneāt. Cognoscat̄ inq̄t qz nomē tuū dñs: tanq̄ nec vō nec suo nomie nūcupent̄: q̄cunq̄ alij dñi noiant̄: qm̄ serulif dñant̄: et vero dño cōpati nec dñi sūt: sicut dictū est: Ego sū q̄ sū: tāq̄ nō sunt ea q̄ facta sunt: si cōpent̄ ei a q̄ facta sunt. Qd̄ vō adūxit: tu solus altissim⁹ in oī terra: vel sicut alij codices h̄nt: sup̄ oēs terrā: vtiq̄ et in oī seculo vel sup̄ oē seculū: s̄ hoc dicē maluit q̄ terrena supbia p̄meret̄. Bescat̄ em̄ sup̄bire terra: id est hō: cui dictū ē: Terra es. Et qd̄ sup̄bit terra et cinis: cū cognoscat̄ dñs esse altissimū sup̄ oēm terrā: id est nulli⁹ hoīs cogitatōes valere aduersus eos q̄ s̄m p̄positū vocati sunt sancti: de q̄bus dicit̄: Si de⁹ p̄ nobis q̄s cōtra nos. **Explicit Trac. de ps. LXXXII.** **Incipit Trac. de ps. LXXXIII.** **Psalm⁹ iste p̄ torcularib⁹ in inscribit̄.** Et quātū aduertit̄ nobiscū caritas v̄ra: qz vos intēssime audire aduertebam⁹: nihil i ei⁹ textu dictū ē: vel de p̄lo: vel de fiscinis: vel de lacu: vel de instrumētis: aut edificio torcularis: oīno nihil in eo tale audiui⁹. Vñ qd̄ sibi velit titulus ei⁹ qd̄ inscribit̄ p̄ torcularib⁹: nō parua q̄stio est. Profecto em̄ si p̄ istuz titulū aliqd̄ de talib⁹ rebus dicēt̄: q̄les cōmemorauit̄: crederet̄ a carnalib⁹ vere ista visibilia torcularia voluisse cātare. Quia vō titulū ip̄osuit p̄ torcularib⁹: et nil postea in omni v̄su psalmi dixit: de his torcularibus notissimis oculis n̄fis: nō dubitat̄ esse alia torcularia q̄ nos hic q̄rere et intelligē voluit sp̄s dei. Quaprop̄ qd̄ agat̄ i his visibilib⁹ torcularib⁹ recordemur: et b̄ videam⁹: quēadmodū sp̄ualiter agat̄ i ecclia. Quia certe pendet in vitib⁹: et oliua in arborib⁹. His em̄ duob⁹ fructib⁹ solēt torcularia p̄parari: et q̄ diu p̄dēt i fructetis suis: tāq̄ liberto aere: p̄fruit̄: et nec ruavinū ē: nec oliua